

Met **goed reinigen** bedoelt Monumentenwacht niet: poetsen tot alles er als nieuw uitziet, maar wel: vuil wegnemen om verdere schade te voorkomen.

Droog reinigen houdt in dat stof en gruis op het oppervlak van textiel mechanisch worden verwijderd met een aangepaste stofzuiger. Deze reinigingswijze is zeker aangewezen bij textiel dat aangetast is (geweest) door insecten; het verstoort de insecten en verwijdert gedeeltelijk de vraatsporen, dode insecten, eitjes en larven.

Lees meer in de onderhoudsbrochure *Kerkelijk textiel behouden en bewaren* (gratis te downloaden op www.monumentenwacht.be/publicaties).

WAT DOEN?

Schimmelaantasting

Als er schimmel aanwezig is ①, neem dan de volgende maatregelen in acht:

- plaats de aangetaste stukken in quarantaine zodat ze geen andere stukken kunnen besmetten;
- plaats de stukken eerst geruime tijd in een drogere omgeving (met een relatieve luchtvochtigheid onder de 60%);
- neem voor heel waardevol textiel of textiel in erg slechte staat contact op met een conservator-restaurateur van textiel.

① Schimmel op textiel

Volg vervolgens de hieronder beschreven werkwijze voor droog reinigen. Gebruik een stofzuiger met HEPA-filter, want die houdt schimmelsporen tegen. Vernieuw de stofzak en filter regelmatig.

Vorbereiding

Werk in een propere ruimte en voorzie minstens één voldoende groot en goed verlicht **plat werkvlak** ②. Leg niet te veel voorwerpen tegelijk op het werkvlak, bij voorkeur telkens één.

② Plat werkvlak

Breng altijd **gaas** aan over de stofzuigermond ③, om te vermijden dat stukjes per ongeluk worden opgezogen. Over textiel met losliggende draadjes kan nylongaas of vliegengaas worden gelegd. Voor fragmenten vlak textiel wordt het gaas best in een raam gespannen, of gebruik een ouderwets vliegenraam. Let op dat dit raam nergens op het textiel drukt tijdens het werk.

③ Stofzuigermond met gaas

Testzone

Maak altijd eerst een kleine testzone schoon met de stofzuiger om na te gaan of deze werkwijze geschikt is en of het textiel niet wordt beschadigd. Start op de laagste zuigkracht. Het weefsel mag niet door de zuigkracht worden aangetrokken. Controleer het gaas op de stofzuigermond (eventueel met een vergrootglas) voordat u verder stofzuigt. Als er meer gekleurde vezels dan stof opzitten, is het object te kwetsbaar. Dat komt vaak voor bij fluweel waarvan de opstaande haartjes (pool) loskomen. Alleen als er veel grijs stof op zit, is stofzuigen nodig.

Stofzuigen

Zet de stofzuiger niet op het textiel maar ernaast of gebruik bij een draagbaar model de draagriem. Leg de slang en het mondstuk ook niet op het textiel.

④ Stofzuigen

Draag propere katoenen of nitril **handschoenen** en houd het textiel waarboven u het mondstuk beweegt met één hand vlak ④. Beweeg het mondstuk traag heen en weer. Wrijf niet met het mondstuk op het textiel, zeker niet bij zeer kwetsbaar fluweel of zijdestoffen. Gebruik een **fijne zachte borstel** om borduurwerk te ontstoffen en borstel in de richting van de stofzuigermond. Bij recenter textiel in goede staat, zoals voeringen, kan na een test ook gewerkt worden met een mondstuk met borstel op de stofzuiger.

Stofzuig ook steeds de achterkant, de zomen en de zakken van het textiel.

WAT NODIG?

- kleine, draagbare stofzuiger (bv. museumstofzuiger) met een HEPA-filter of een andere makkelijk wendbare stofzuiger met regelbare zuigkracht waarin een HEPA-filter past (tegenwoordig standaard in antiallergische stofzuigers)
- gaas om over de stofzuigermond te spannen
- groter stuk gaas (nylon, vliegengaas of een oud vliegenraam) om over textiel met losliggende draadjes te leggen tijdens het stofzuigen
- handschoenen van katoen of nitril
- fijne zachte borstel (bv. een niet te dikke make-upkwast waarvan de haren niet loskomen) of stofzuigermondstuk met borstel
- vergrootglas

WANNEER / HOE VAAK?

Hoe vaak gereinigd moet worden, is vooral afhankelijk van de bewaaromstandigheden van het textiel. In een omgeving waar veel stof en insecten aanwezig zijn, is een jaarlijkse reiniging gekoppeld aan een controle aan te bevelen.

WELKE ELEMENTEN?

Textiel in redelijke of goede staat.

WAT VERMIJDEN?

Stomerij

Met droog reinigen wordt niet bedoeld: de stomerij (droogkuis). De technieken die een stomerij gebruikt, zijn niet geschikt voor historisch textiel. Breng dus nooit waardevolle en kwetsbare objecten van textiel naar de stomerij.

Nat reinigen

Nat reinigen van historisch textiel brengt talloze en grote risico's met zich mee, zoals het vervormen en scheuren van het textiel en het uitvloeien van de kleuren, alsook risico's voor de andere materialen die op en in het textiel verwerkt zijn als metaaldraad en de vullingen van stulpborduurwerk.

Erfgoedhuis Den Wolsack
Oude Beurs 27 – 2000 Antwerpen
T + 32 3 212 29 50
F + 32 3 212 29 51
info@monumentenwacht.be
www.monumentenwacht.be

monumentenwacht
Vlaanderen vzw
een initiatief van de Vlaamse provincies